

Budgetförslag 2025

Liberalerna Umeå kommun

Frihet

Kunskap

Öppenhet

Förord

Liberalismens viktigaste värdering är frihet. Det handlar om allas rätt att självständigt - eller i gemenskap med andra - forma sina liv efter egna önskemål och värderingar. Enligt socialliberalismen, som är den liberala riktning som Liberalerna i Umeå företräder, har den offentliga sektorn – stat, region, kommun – en viktig roll att spela för att öka friheten.

I Liberalernas Umeå sätts människan i centrum. Umeå ska ha ett starkt socialt skyddsnetz för de som behöver stöd och möjligheter ska ges till dem som annars skulle ha få livschanser. Det är vart du är på väg som räknas, inte varifrån du kommer.

Umeås barn och unga är framtidens samhällsbyggare. De är de nya företagarna, lärarna, sjuksköterskorna, poliserna, frisörerna, kockarna, forskarna, snickarna, ingenjörerna och butiksförsäljarna. Det är i dagens skolbänkar som Sveriges och Umeås morgondag formas. Barn väljer inte sina omständigheter eller föräldrar och det är under skoldagen som många får en chans att bli sedda, växa och utvecklas som människor. Inte minst i oroliga tider som dessa vet vi liberaler att det bästa vaccinet mot utanförskap och kriminalitet är en bra skolgång.

Många människor i Umeå är beroende av samhällets stöd i form av insatser från socialtjänsten. För oss liberaler är det oerhört viktigt att kommunen har en fungerande socialtjänst som kan gå in med insatser i tidigt skede innan det är för sent. Att det finns en socialtjänst som hjälper till självhjälp och där individen går från att känna vanmakt till att känna egenmakt. Det är frihet och det är liberalt.

En växande stad behöver attrahera talanger. Då behöver vi erbjuda ett robust kultur- och fritidsliv där föreningar fortsatt ska äga frågan och driva både utbudet och efterfrågan.

Klimatförändringarna innebär att insatserna för att skydda natur och miljö behöver stärkas. Även om vår klimatpåverkan i Umeå är marginell i ett globalt perspektiv behöver vi ställa om till en framtida levnadsstil. Alla kan vi bidra med något. Alla behöver vi känna att det är lätt att göra rätt.

Med Liberalernas politik bygger vi ett tryggt, inkluderande och hållbart Umeå för framtiden. Ett Umeå där varje individ oavsett bakgrund får chans att nå sin fulla potential.

Umeå 4 juni 2024

Hanna Lundin Jernberg, Anders Norqvist, Alf Molin, Wilma Hvirfvel

Våra främsta prioriteringar 2025

Det är svåra år ekonomiskt som inte endast Umeå kommun, utan alla kommuner i Sverige befinner oss i. Liberalerna vill därför i vårt budgetförslag, först och främst för att möjliggöra satsningar och undvika besparingarna i verksamheterna i de olika nämnderna, att kommunen på central nivå utreder möjligheten till att effektivisera på brett plan över alla nämnder och förvaltningar. Administrativa arbetsuppgifter måste effektiviseras.

Att skära i och skala bort insatser längst ned i linjen där behoven är som störst ser Liberalerna som förödande för kommunens verksamheter, våra anställda och de kommunmedborgare vi finns till för. För att även möjliggöra och lyckas med den digitala omställningen och möta dagens utmaningar i form av demografi, kompetensförsörjning såväl som säkerhetsläget i omvärlden och den ökade mängden IT-attacker anser vi att det krävs krafttag hos kommunen centralt. Detta innebär samarbete över förvaltningsgränser såväl som grundläggande teknik och infrastruktur, något som idag görs i stuprörsled i respektive förvaltning.

Kommunstyrelsen har enligt kommunfullmäktiges reglemente ansvar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls. För att undvika att skära för mycket i nämndernas budget och verksamheter bör nuvarande nämnd- och förvaltningslösningar genomgå en total genomlysning för att se om det går att slå ihop vissa nämnder och förvaltningar.

Särskilda satsningar

Vi har en tuff tid framför oss med mindre pengar i plånboken, både för medborgarna och kommunen. Politik handlar om att våga prioritera och samtidigt lyfta blicken för långsiktiga beslut. I denna budget har vi liberaler valt ut fyra inriktningsmål med kärnverksamheten i fokus, områden som vi är övertygade om behöver prioriteras.

Skola och utbildning

+36 Mkr på lärar- och rektorslönelyft
+2.5 MKr på Umeå växer tryggt och säkert
+10 Mkr på elever med särskilda behov

En genomförd skolgång med godkända betyg är ett viktigt första steg inför vuxenlivet och arbetslivet. Missade möjligheter att uppnå detta kan tyvärr leda till att barn och ungdomar hamnar i fel sällskap. Därför är satsningar på skolan inom "Umeå växer tryggt och säkert" väldigt viktiga. Bättre marknadsföring för yrkesprogrammen så att fler unga väljer dessa gymnasieprogram är också ett sätt att möta efterfrågan av nya småföretagare. Skolans behov av investeringar, reinvestering och renoveringar måste mötas både för ökad efterfrågan av platser men också för att öppna upp möjligheterna till satsningar på mindre enheter och klasser.

Skolsociala team för skolor

Kommunen ska inrätta team där skolan och socialtjänsten arbetar tillsammans för att på bästa sätt stötta elever som har hamnat efter i skolarbetet på grund av hög skolfrånvaro.

Satsa på det kommunala aktivitetsansvaret

Ungdomar som väljer att hoppa av gymnasieskolan behöver stöd med lämpliga individuella åtgärder för unga som varken studerar eller arbetar.

Tillför medel till introduktionsprogram

Ett ökat antal elever som inte klarar grundskolan med fullständiga betyg kräver ökade anslag för introduktionsprogrammen.

Extra satsning på lärar- och rektorslöner

Umeås lärare och rektorer har ovanligt låga löner sett till övriga Sverige. För att inte riskera lärarflykt bör kommunen göra en särskild satsning i form av ett riktat lönelyft för både lärare och rektorer.

Satsningar på NPF-resurser i form av personal och lokaler

För att säkerställa NPF-elever kan beredas plats i resursskolor eller särskilda undervisningsgrupper bör kommunen göra ytterligare satsningar på både personal och lokaler.

Sociala frågor och omsorg

+6.5 Mkr på "Umeå växer tryggt och säkert"
+15 Mkr för slopande av delade turer
+57 Mkr för riktade insatser

Utvecklingen inom administrativa digitala system måste implementeras bland annat genom att arbetet med den digitala omställningen genomförs för att avlasta socialsekreterare i myndighetsutövningen. Äldres rätt till valfrihet och självbestämmande när det gäller deras vård och omsorg måste främjas genom tillförsel av resurser för att säkerställa högkvalitativ och personcentrerad hemtjänst, samt att erbjuda stöd och hjälpmedel för äldre som vill bo kvar hemma. Släpp in privata aktörer för att bygga LSS-boenden och upphandla dessa för att minska kön och slippa de stora viten som kommunen får idag. Vi behöver också investera i program och aktiviteter som främjar fysisk aktivitet, social interaktion och mentalt välbefinnande bland äldre, samt att stödja initiativ för att förebygga ensamhet och social isolering.

Språkförmåga i omsorgen

Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att införa språktest och utbilda alla anställda som behöver det för att säkerställa tillräckliga kunskaper i svenska vid anställning av personal inom hemtjänst, äldreomsorg och funktionshinderomsorg

Fasa ut de delade turerna

Delade turer har visat sig ge en dålig arbetsmiljö och ska börja tas bort redan nästa år.

Permanent den Sociala insatsgruppen

Umeå kommuns socialtjänst och Polisen är samlokaliserade med varandra och samarbetar operativt i en social insatsgrupp. Liberalerna vill att den sociala insatsgruppen ska bli en permanent verksamhet inom kommunen.

Specialistenhet mot våld i nära relationer

Inrätta en specialistenhet inom socialtjänsten som arbetar med ärenden som rör våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Bygg ut socialtjänstens öppenvård

Satsa på att bygga ut socialtjänstens öppenvård så fler barn, föräldrar och andra vuxna får stöd i utsatta livssituationer. Strukturerad familjebehandling i hemmiljö ska öka för att minska placeringar av unga i familjehem eller institutionsvård.

Kultur och fritid

+0.5 Mkr till Kulturnämnden resp Fritidsnämnden för "Umeå växer tryggt och säkert"
+2 Mkr till Fritidsnämnden

Satsningar inom både kultur- och fritidsområdena behövs för att ge ungdomarna en meningsfull och utvecklande fritid. Det behöver läggas mer resurser på dessa områden inom ramen för "Umeå växer tryggt och säkert". Det finns i dagens Umeå många fritidsanläggningar som är i behov av både moderniseringar och underhåll, inte minst badhusen. Här behöver det satsas och det är då viktigt att samtidigt tillgänglighetsanpassa alla anläggningar. Intresset för till exempel frisbeegolf är ökande så där kan en särskild satsning vara behövlig.

Vidare vill vi se att kommunen verkar för ett jämställt idrottande gällande bland annat träningstider, bidrag och tillträde till omklädningsrum.

Satsning på tillgänglighetsanpassad utomhusaktivitet

För att säkerställa allas möjlighet att utöva fritidsaktiviteter utomhus bör kommunen utöka satsningen på tillgänglighetsanpassning av befintliga aktivitetsanläggningar.

Tillskapa en permanent lösning för Umeås kulturskola

Kulturen är en viktig del i människors liv och uppväxt. Kommunen bör skapa en sammanhållen verksamhet i kulturskolan.

Den hållbara framtida staden

+1 Mkr för utbildning av krisledningsnämnden

Umeå behöver bygga många fler bostäder för att möta de framtida behoven som uppstår. Inte minst student- och ungdomslägenheter finns det ett stort behov av. Miljöinsatser för att minska bilåkandet i Umeå centrum kan också genomföras relativt enkelt. Det krävs också utbyggnad av trafiksäkra gång- och cykelvägar för att det ska bli mer attraktivt att ta sig fram på dessa sätt. Insatser för en bättre miljö och ökad attraktivitet i Umeå centrum behöver genomföras.

Utveckla en stadsälvsparc med Umeälv i centrum

Som en del i den gröna omställningen bör möjligheten utredas att utveckla en stadsälvsparc med Umeälv i centrum. Parken ska vara centrala Umeås blågröna lunga och fungera som en yta för rekreation och biologisk mångfald. Den ska sträcka sig längs älven från utflödets deltaland upp till Arboretum i norr vid Baggböle.

Gratis parkering för miljöbilar inom centrumfyrkanten

Fossildrivna bilar i Umeå centrum behöver minska om Umeå ska uppnå sina klimat- och miljömål. Kommunen bör säkerställa detta genom att erbjuda gratis parkering för miljöbilar inom centrumfyrkanten.

Pendlarparkeringar

Liberalerna vill inrätta pendlarparkeringar för att minska biltrafiken i centrala Umeå.

Gör det tryggare att gå och cykla i Umeå

Cykel och gångtrafik ska separeras på de mest trafikerade stråken. Övergångsställen ska återinföras på platser där fotgängare annars får svårt att passera. De större broarna med tung trafik behöver successivt utrustas med avskiljning för att öka tryggheten, minska buller och nedstänkning.

Totalförsvarsberedskap

Genomlysning av kommunens beredskap ska göras. Samverkan mellan försvarsmakten och kommunens beredskapsenhet behöver säkerställas. Utbildning av berörd personal, kommunal såväl som annan samt övning för krisledningsnämnd och med krigsorganisation, ska göras.

Omfördelning och effektivisering m.m.

Område	Justeringar jämfört med S/MP budget
Flytta medel för satsningen "Umeå växer tryggt och säkert" från Tekniska nämnden"	-10 Mkr
Minska Kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter	-10 mkr
Samordna kommunens kommunikation	-10 mkr
Flytta Kvinnohistoriska museet till Västerbottens museum	- 5 mkr
Ökad intäkt kraftverksamheten	+47 mkr
Resultatkrav (1,5%)	+49 mkr

Tabell 1 Budgetramar nämnder och styrelser (Mkr)

Nämnder	Budget S/MP 2025	Liberalernas budget 2025
Kommunstyrelsen ¹	-1 315 728	+25
Byggnadsnämnden	-62 929	-
Fritidsnämnden	-158 692	-2.5 ²
För- och grundskolenämnden	-2 340 717	-32 ³
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-652 453	-16.5 ⁴
Individ- och familjenämnd	-1 774 784	-63.5 ⁵
Kulturnämnden	-169 845	-0.5 ⁶
Miljö-och hälsoskyddsnämnden	-21 753	-
Personalnämnden	-1 290	-

¹ Minska Kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter, Samordna kommunens kommunikation, Flytta Kvinnohistoriska museet till Västerbottens museum

² Varav 0.5 Mkr för "Umeå Växer Tryggt och Säkert"

³ Varav 2mkr för UVTS

⁴ Varav 0.5mkr för UVTS

⁵ Varav 6.5mkr för UVTS

⁶ Varav 0.5mkr för UVTS

Tekniska nämnden	-1 550 904	+10 ⁷
Valnämnden	-3 500	-
Äldrenämnden	-1 396 749	-15
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-86 384	-1
Övriga ökade besparingar, intäkter och effektiviseringar		-47 ⁸
Resultatkrav		-49 ⁹

---

⁷ Omfördelning av särskilda medel för UVTS

⁸ Ökad budgetintäkt för kraftverksamheten

⁹ Resultatkrav 1.5%

Umeå behöver mer borgerlig politik

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har sedan länge samarbetat i Umeå kommun, såväl i nämnderna som i kommunfullmäktige. Detta förord till våra gemensamma uppdrag visar på den riktning som vi vill att Umeå ska utvecklas.

Våra fyra partier förenas i det kontinuerliga arbetet med att värna den gemensamma välfärden, oavsett om det gäller förskola, skola eller äldre- och funktionshinderomsorg. Det är omfattande och viktiga verksamheter, som ska präglas av hög kvalitet och valfrihet för den enskilde.

Till skillnad från de styrande partierna i Umeå ser vi positivt på konkurrens och valfrihet. Det leder till bättre kvalitet och högre effektivitet. Kommunal effektivisering handlar om att få ut mer av varje skattekrona. För oss betyder det också att det inte nödvändigtvis måste vara kommunen som utför all verksamhet. Vi har tidigare fått igenom Lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten och det har visat sig fungera utmärkt med andra verksamhetsutövare än kommunen. Vi är övertygade om att samma sak även gäller inom fler verksamhetsområden.

Inom skolan är också valfrihet viktigt. Vi vill därför att val av skola blir obligatoriskt. Att öppna upp för fler aktörer inom skolverksamheter medför att det finns fler alternativ att välja från. Det kan också innebära intraprenader för kommunala skolor där personalen ges möjligheter att självständigt profilera sin skola.

Vi vill förbättra företagsklimatet i Umeå. Ett bra företagsklimat gör att fler väljer att driva företag i Umeå, vilket i sin tur resulterar i fler arbetstillfällen. Utöver det är företagen viktiga för välfärden, eftersom de genom bidrar med skattemedel till det offentliga. Kommunen kan främja ekonomisk tillväxt genom att ha bättre lokala villkor för näringslivet.

Det är bostadsbrist i Umeå sedan många år tillbaka. I en växande kommun behövs det fler och bättre bostäder, både i staden, tätorterna och på landsbygden. Det behövs därför fler insatser för att möjliggöra ökad produktion av bostäder. Den lyckade försäljningen av delar av AB Bostadens bestånd 2017 har möjliggjort för både upprustning och nyproduktion av hyresrätter - det innebar även att ytterligare en stor aktör kom in på Umeås bostadsmarknad. Vi tror därför att Umeå skulle vinna ytterligare fördelar med nya försäljningar av AB Bostadens bestånd fler gånger. Utöver detta måste fler privata aktörer få möjlighet att bygga i snabbare takt och fler områden för byggnation måste tillskapas.

Alliansen ställer individen i centrum. Vi tror på Umeåbornas förmåga och rätt att forma sina liv. Med vår politik skapar vi mer frihet och fler möjligheter för invånare, företagare och besökare i Umeå kommun.

Anders Ågren
Moderaterna

Mattias Larsson
Centerpartiet

Hanna Lundin Jernberg
Liberalerna

Veronica Kerr
Kristdemokraterna

Alliansens gemensamma uppdrag 2025

Fler jobb och bättre företagsklimat

1. Uppdra till byggnadsnämnden, individ- och familjenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och äldrenämnden att införa efterhandsdebitering av all myndighetsutövning för att säkerställa förutsägbarhet gentemot privatpersoner och enskilda företag.
2. Uppdra till kommunstyrelsen att införa utmaningsrätt inom kommunal verksamhet, vilket innebär att enskilt drivna företag kan utmana kommunal verksamhet för upphandling.
3. Uppdra till kommunstyrelsen att med externt stöd genomlysna all kommunal verksamhet, såväl inom förvaltningarna som de kommunala bolagen, gällande förekomsten av osund konkurrens. Kommunen ska skyndsamt ge förslag för att åtgärda eventuell förekomst av osund konkurrens.
4. Uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för att skapa bättre planberedskap för handels- och företagsetableringar i attraktiva lägen. Företag ska kunna välja mellan flera olika markområden planlagda för handel när de vill etablera sig i Umeå.

Bostadsbyggande

5. Uppdra till kommunstyrelsen och byggnadsnämnden att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.
6. Uppdra till AB Bostaden att avyttra delar av AB Bostadens fastighetsbestånd, för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd.

Skola

7. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa ett obligatoriskt och aktivt val av skola samt ett skolpengssystem i Umeå som beslutas av kommunfullmäktige.
8. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa en elevhälsogaranti i skolan – garanterad kontakt med elevhälsan inom 24 timmar.
9. Uppdra till för- och grundskolenämnden att stimulera etablering av externa aktörer inom förskoleverksamheten.
10. Uppdra till för- och grundskolenämnden att genomföra en kommunövergripande satsning på pedagogisk omsorg, i syfte att öka tillgången på dagbarnvårdare i kommunens verksamhet.
11. Uppdra till för- och grundskolenämnden att avlasta lärarna från administrativt arbete, genom ett successivt införande av lärarassistenter.

12. Uppdra till för- och grundskolenämnden att uppmuntra kommunala skolor att ombildas till intraprenader.

13. Uppdra till för- och grundskolenämnden att föräldrar, i stället för dagens 6 månader, ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk.

Äldreomsorg och funktionshinderomsorg

14. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att skapa större fokus på kvalitet och öka valfriheten för brukarna genom att införa Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.

15. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att justera ersättningsnivåerna så att de privata hemtjänstutförarna och den kommunala hemtjänsten får samma ersättning och kan konkurrera på lika villkor.

16. Uppdra till äldrenämnden att uppmuntra enheter inom den kommunala äldreomsorgen att ombildas till intraprenader, exempelvis Sjöbacka vård- och omsorgsboende i Tavelstö.

17. Uppdra till äldrenämnden att införa vårdnära serviceteam brett på kommunens alla vård- och omsorgsboenden för att frigöra arbetsuppgifter från ordinarie personal samtidigt som det ger mer tid till brukarna vilka personalen i första hand är till för.

18. Uppdra till kommunstyrelsen, byggnadsnämnden och individ- och familjenämnden att stimulera etablering av särskilda boenden via externa aktörer för att tillgodose behovet av boende med stöd och service hos personer med funktionsnedsättning.

Övrigt

19. Uppdra till kommunstyrelsen och tekniska nämnden att återinföra en form av den tidigare köp/sälj-modellen för att bland annat reducera kommunens lokalkostnader.

20. Uppdra till tekniska nämnden att möjliggöra konkurrensutsättning av delar av kommunens städfunktioner.

21. Uppdra till fritidsnämnden att konkurrensutsätta driften av nämndens badverksamhet.